

Gemeenteraad

Behandeld door	J. Braat	Datum	25 januari 2017
Doorkiesnummer		Ons kenmerk	4152847
E-mail	j.braat@utrecht.nl	Onderwerp	Integratie van statushouders
Bijlage(n)	1 – Infographic	Verzonden	
Uw kenmerk	–		
Uw brief van	–		Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp vermelden

Geachte leden van de gemeenteraad,

Als Mensenrechtenstad levert Utrecht een bijdrage aan de opvang en integratie van mensen die hun land ontvluchten. Sinds de zomer 2015 ging de aandacht met name uit naar het organiseren van crisis- en noodopvang. In juni en september 2016¹ vonden, mede op initiatief van de Gemeenteraad, twee Stadsgesprekken plaats waarin met de stad vooruit werd gekeken naar hoe wij in Utrecht kunnen zorgen dat vluchtelingen zo snel mogelijk economisch en sociaal zelfredzaam worden. Het doel is dat zij hun weg kunnen vinden in Utrecht, weten wat hun mogelijkheden zijn en ook wat van henzelf verwacht wordt. Op basis van de uitkomsten van deze middagen én de opmerkingen en aanvullingen vanuit de Raadscommissie van 6 oktober jl. beschrijven wij in deze brief en bijgevoegde infographic de Utrechtse integratie-aanpak. In nauwe samenhang met deze aanpak heeft Utrecht recentelijk met de regiogemeenten (in U16 verband) de regionale bestuursovereenkomst gesloten over de huisvesting en integratie van vluchtelingen. Hierover bent u 18 januari jl. geïnformeerd.

Doel

Economisch en sociaal-cultureel integreren is in Utrecht een lokaal, niet-vrijblijvend en wederkerig proces met als doel de sociale en economische zelfredzaamheid van vluchtelingen als nieuwe Utrechters te vergroten. Om dit doel te behalen werken statushouders, samenwerkingspartners, betrokkenen en de gemeente samen op gebied van vier hoofdthema's: (1) opvang en huisvesting, (2) maatschappelijke begeleiding naar participatie, (3) werk en inkomen en (4) inburgering en scholing. Hierbij staan aldoor de volgende drie uitgangspunten centraal:

1. Een *'doorgaande lijn'* waarbij asielzoekers die in Utrecht en regio worden opgevangen, gedurende hun aanvraagprocedure en na het verkrijgen van een status –indien mogelijk en gewenst– in de Utrechtse regio gehuisvest worden. Utrecht streeft bij integratie naar een continu proces zonder onderbrekingen en/of belemmeringen met een doorgaande lijn in zorg, opleiding, sociale inbedding en activering;
2. Met *'activering vanaf dag één'*, benut Utrecht de wachttijd in de opvang door asielzoekers direct aan de slag te laten gaan met een persoonsprofiel-assessment en cursussen gericht op persoonlijke en professionele ontwikkeling, zoals internationaal ondernemerschap en (zakelijk) Engels. Bovendien worden tal van andere vrijwilligersactiviteiten georganiseerd. Deze activering vanaf dag één is voor alle

¹ 1 juni 2016 en 29 september 2016

- asielzoekers, ongeacht of zij een status krijgen. Dit draagt bij aan zowel de actieve, snelle en succesvolle integratie en arbeidstoeleiding in Utrecht als de eventuele opbouw van een toekomst in het land van herkomst;
3. Het uitgangspunt *'inclusieve stad'* resulteert in een aanpak die niet alleen voor nieuwe statushouders is, maar voor de hele stad. Samen leven en samen leren; als er activiteiten en cursussen zijn voor asielzoekers en statushouders, zijn deze waar mogelijk ook toegankelijk voor Utrechters of buurtgenoten die een vergelijkbare vraag hebben.

De bovenstaande uitgangspunten vormen ook de kern achter het project van de tijdelijke opvanglocatie aan de Einsteindreef (kortweg 'Plan Einstein'). In Plan Einstein werkt de gemeente samen met zes partners – te weten: SOCIUS, Universiteit Utrecht, Volksuniversiteit Utrecht, de Social Impact Factory, Vluchtelingenwerk Midden-Nederland en Universiteit van Oxford – om een vernieuwde vorm van opvang voor asielzoekers te realiseren. Deze unieke en door de Europese Commissie gehonoreerde aanpak houdt onder andere in dat asielzoekers en jongeren op één locatie wonen. Daarnaast worden er cursussen georganiseerd en verzorgen vele informele partners allerlei activiteiten voor zowel asielzoekers als wijkbewoners. Samen leven, samen leren.

Van opvang naar huisvesting

Utrecht levert al jaren een bijdrage aan de opvang van asielzoekers. Sinds 1993 kennen we al het asielzoekerscentrum aan de Joseph Haydnlaan (max. 600 bewoners) dat in mei 2016 uitbreidde met een dependance aan de Ravellaan (max. 250 bewoners). Naast deze reguliere opvang, resulteerde de toename van de landelijke instroom voor Utrecht in tijdelijke noodopvang in de Jaarbeurs (september – november 2015) en op de Amerikalaan (november 2015 – mei 2016). Ten slotte opent begin 2017 een tijdelijke opvanglocatie (max. 400 bewoners) op de Einsteindreef. In totaal biedt Utrecht in 2017 opvang aan max. 1250 asielzoekers die, na statusverlening door de Immigratie – en Naturalisatiedienst, gehuisvest worden.

De gemeente Utrecht kende in 2016 een wettelijke taakstelling van 845.² Ondanks het streven de taakstelling te behalen, was eind 2016 het aantal nog te vestigen statushouders 216. Voor het eerste half jaar van 2017 is de taakstelling bepaald op 256 te huisvesten statushouders. Samen met het resterende aantal uit 2016 betekent dit ca. 450 te huisvesten statushouders voor het eerste half jaar van 2017. Gezien het aantal reeds lopende gezinsherenigingsprocedures, verwachten wij in de eerste vier maanden van 2017 veel nareizigers waardoor veel gezinnen worden herenigd en direct passende huisvesting zullen kunnen krijgen. De gezinnen hebben in het algemeen een vergelijkbare samenstelling als Nederlandse gezinnen en zijn daarmee relatief makkelijker te huisvesten dan alleenstaanden in kleine eenpersoons eenheden. Daarom verwachten wij de taakstelling in voldoende mate te kunnen inlopen in de eerste helft van 2017. Ten aanzien van de op nareizigers wachtende statushouders wordt door de gemeente waar mogelijk de afweging gemaakt voor het al dan niet tussentijds aanbieden van een eenpersoonswoning. Daartoe monitoren wij het proces van gezinshereniging pro-actief en nauwlettend. Dit doet de gemeente ter voorkoming van dubbele verhuisbewegingen binnen korte tijd en de daaraan verbonden kosten. Utrecht onderzoekt verschillende flexibele mogelijkheden van tijdelijk wonen voor statushouders die op nareizende gezinsleden wachten.³

² Dit aantal is de *nieuwe* taakstelling, ofwel de totale taakstelling van 2016 verminderd met het nog te realiseren aantal huisvestingen uit eerdere perioden. Zie voor meer informatie over de taakstelling www.opnieuwthuis.nl.

³ Zie ook Actieplan sociale woningbouw (december 2016), kenmerk 16.509364

Met woningbouwcorporaties zetten wij in op uitbreiding van de sociale woningmarkt voor alle Utrechters, waaronder bijzondere doelgroepen zoals statushouders. Bij hun huisvesting wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met spreiding over de stad binnen de gegeven kaders van de sociale woningbouw en streven wij naar 'gespikkeld wonen' wat bijdraagt aan zowel sociale cohesie in de stad als aan de economische en sociaal-culturele integratie van statushouders. Voorbeelden van nieuwe huisvestingsprojecten zijn De Lichtkring en het project Place2BU.

Maatschappelijke begeleiding en participatie

In Utrecht worden vluchtelingen vanaf dag één geactiveerd. Vanwege hun jarenlange ervaring met de doelgroep, landenkennis en de beschikking over een persoonlijk dossier per statushouder, hebben we de maatschappelijke begeleiding van statushouders structureel belegd bij Vluchtelingenwerk Midden – Nederland die deze momenteel verder professionaliseert in navolging op het succesvolle ex-AMA team. Vluchtelingenwerk stelde daartoe gediplomeerde en met de doelgroep ervaren maatschappelijk werkers aan. Vluchtelingenwerk bouwt vanaf dag één in de opvanglocatie een dossier op van cliënten, dat bij vestiging in gemeente wordt overgedragen aan Vluchtelingenwerk Utrecht. Bovendien heeft Vluchtelingenwerk een één-loketfunctie, informeert over rechten en plichten, adviseert over inburgering, stimuleert de eigen (financiële) verantwoordelijkheid en begeleidt vluchtelingen naar zelfstandigheid. Tijdens het begeleidingstraject van Vluchtelingenwerk kunnen statushouders deelnemen aan verscheidene projecten. Eurowijzer begeleidt mensen met het beheren van hun financiële situatie. Het VIP project is bedoeld om statushouders intensief te begeleiden naar arbeidsparticipatie door middel van een integrale aanpak die aansluit op het inburgeringstraject. Eveneens kunnen zij deelnemen aan verscheidene taal-, sport- en creatieve activiteiten die door informele partners georganiseerd worden.

De maatschappelijke begeleiding door Vluchtelingenwerk duurt gemiddeld anderhalf jaar waarna een warme overdracht plaatsvindt naar de Buurtteamorganisatie. Met deze overdracht neemt het buurtteam de regie over en wordt zij, net als voor andere Utrechters, het aanspreekpunt. Beide Buurtteamorganisaties werken samen met Vluchtelingenwerk en gemeente Utrecht aan een goede informatieoverdracht.

Sinds januari 2016 bieden gemeenten statushouders een participatieverklaringstraject als aanvulling op de inburgering en maatschappelijke begeleiding. Deze verklaring moet binnen één jaar na vestiging getekend worden.⁴ In Utrecht organiseert Vluchtelingenwerk hiervoor een traject waarbij statushouders via workshops bekend worden gemaakt met de basisprincipes van de Nederlandse samenleving. Hoewel slechts één dagdeel verplicht is, hebben we in Utrecht gekozen voor een zesdelige workshopreeks. Deze reeks wordt negen maanden na vestiging aangeboden, zodat statushouders al meer zicht hebben op hun integratietraject en bezig zijn met het leren van de Nederlandse taal. Voor deze uitgebreide workshopreeks op een later moment is gekozen vanuit de overtuiging dat statushouders eerst goed moeten kunnen begrijpen waar de verklaring over gaat – namelijk over wat zij mogen verwachten en over wat van hen verwacht wordt – voordat zij deze ondertekenen. Tijdens de workshops wordt o.a. aandacht besteed aan Nederlandse normen en waarden (zoals vrijheid van meningsuiting) en gaan deelnemers het gesprek aan over wat deze kunnen betekenen. De reacties vanuit de eerste groepen die het traject hebben afgerond zijn positief. Mensen vinden het zinvol en leuk om deel te nemen en er is weinig uitval onder de deelnemers.

⁴ Het kabinet streeft ernaar per 1 juli 2017 de wijziging van de Wet inburgering in werking te laten treden waarmee het participatieverklaringstraject een verplicht onderdeel wordt van het inburgeringsexamen. Zie ook de Memorie van Toelichting (Kamerstukken II, 2016–2017, 34584 nr. 3)

Gezondheidszorg

Integratie gaat hand in hand met behoud van vitaliteit en gezondheid van statushouders. Goede gezondheid is niet enkel een doel, maar ook een middel om andere doelen te bereiken. Denk hierbij aan het goed functioneren in een baan.⁵ Door tijdige signalering en gezondheidsbevordering zetten we in op het stimuleren van veerkracht, eigen verantwoordelijkheid en preventie. Tijdens de maatschappelijk begeleiding van Vluchtelingenwerk krijgen vluchtelingen informatie over het Nederlandse zorgstelsel. De Facebookpagina 'Syriërs Gezond', richt zich sinds het voorjaar van 2016 tevens op het wegwijs maken van vluchtelingen in de Nederlandse zorg. Dit project van expertisecentrum Pharos, GGD regio Utrecht en Syrische zorgprofessionals is interessant vanwege de inzet van de expertise van statushouders zelf, expertise van (zorg)professionals en door het gebruik van bestaande digitale communicatiekanalen.

Zolang vluchtelingen in asielzoekerscentra verblijven, zijn zij voor medische basiszorg verzekerd via de Regeling Zorg Asielzoekers en verzorgt de GGD de publieke gezondheidszorg (PGA)⁶. Vanaf het moment dat vluchtelingen een status hebben vallen zij onder de reguliere gezondheidszorg. Na huisvesting ziet Vluchtelingenwerk Midden-Nederland erop toe dat zij zich inschrijven bij een reguliere zorgverzekering en het medische dossier van het Gezondheidscentrum Asielzoekers (GCA) wordt overgedragen. De gemeentelijke taken in het kader van publieke gezondheidszorg worden tevens voortgezet binnen de bestaande structuren voor alle inwoners. Zo kunnen vluchtelingen met (psychische) klachten, net als andere Utrechters, terecht bij de eerstelijnszorg, zoals de huisarts en de Praktijkondersteuning Huisarts Geestelijke Gezondheidszorg in samenwerking met onder andere de buurtteams. Voor vluchtelingen met een trauma zijn in Utrecht drie partijen die gespecialiseerde zorg aanbieden, namelijk Altrecht, NOAGG en i-psy. Deze partijen zijn gespecialiseerd in interculturele psychiatrie.

Inburgering

Volwassen statushouders zijn inburgeringsplichtig. Voor de bekostiging van de cursus vragen zij een lening aan bij DUO die wordt omgezet in een gift wanneer de statushouder binnen drie jaar slaagt voor het inburgeringsexamen.⁷ Ter voorbereiding op het inburgeringstraject kunnen statushouders vanaf dag één deelnemen aan een voor-inburgeringsprogramma in het asielzoekerscentrum (AZC). We streven in Utrecht naar de in het AZC gebruikte methode aan te laten sluiten op andere taallessmethodes. De Nederlandse taal leert iemand overigens het beste wanneer hij/zij deze gelijk kan toepassen. Hierom wordt gestreefd naar meer geïntegreerde trajecten door een intensieve samenwerking tussen taalscholen en vrijwilligersactiviteiten. Door actieve deelname bouwen zij bovendien netwerken op. Hierdoor kunnen statushouders sneller volwaardig meedoen en hun bijdrage leveren aan de maatschappij.

Met de invoering van de Wet inburgering 2013 zijn statushouders zelf verantwoordelijk voor hun inburgeringstraject en is het cursusaanbod volledig aan de markt overgelaten. In de praktijk blijkt dit niet tot de gewenste snelle participatie te leiden.⁸ Op 11 oktober jl.⁹ schreef minister Asscher aan de

⁵ Zie ook uitgangspunten van het Volksgezondheidsbeleid 2015-2018 'Bouwen aan een gezonde toekomst', kenmerk 15.504823.

⁶ De publieke gezondheidszorg bestaat onder andere uit het screenen op tuberculose en infectieziekten, preventie en bestrijding evenals gezondheidsbevordering.

⁷ DUO gebruikt de definitie asielmigrant

⁸ In maart 2017 publiceert Regioplan een beleidsdoorlichting van het integratie- en inburgeringsbeleid 2000-2015, we zien uit naar de uitkomst van dit onderzoek.

⁹ Kamerstukken II, 2016-2017, 32824 nr. 161

Datum 25 januari 2017

Tweede Kamer dat 56% van de, sinds 1 januari 2013 inburgeringsplichtige, asielmigranten nog niet aan de inburgeringplicht had voldaan. Vervolgens liet hij op 27 oktober jl. tijdens een conferentie weten dat het aantal commerciële taalscholen, waaronder veel zogenaamde “beunhazen”, flink toeneemt.¹⁰ Mede naar aanleiding van de tegenvallende resultaten heeft de Algemene Rekenkamer onderzoek gedaan naar de Wet inburgering 2013. Dit rapport is 24 januari 2017 gepresenteerd¹¹. De Rekenkamer concludeert dat het inburgeringsbeleid onvoldoende werkt en dat de beperkte transparantie op de cursusmarkt inburgeraars belemmert om een passend traject te kiezen. De Rekenkamer doet verschillende aanbevelingen, waaronder dat gemeenten toegang zouden moeten krijgen tot informatie op het niveau van individuele inburgeraars, zodat zij een advies op maat kunnen leveren. Ook beveelt de Rekenkamer aan het volgen van duale trajecten te bevorderen, zodat bijvoorbeeld taalverwerving en het volgen van een opleiding beter gecombineerd kunnen worden.

Wij onderschrijven de conclusies en aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer en pleiten voor een gemeentelijke regiefunctie op inburgering, welke bovendien aansluit op decentralisatieontwikkelingen binnen het sociale domein. Als gemeente zijn wij immers al verantwoordelijk voor de maatschappelijke begeleiding, toeleiding naar werk, onderwijsvoorzieningen en de gezondheidszorg. Wat ons betreft, behelst de gewenste regiefunctie het adviseren over evenals het monitoren en handhaven van het inburgeringstraject. Dit maakt maatwerk en een parallelle, geïntegreerde aanpak mogelijk waardoor statushouders snel mee kunnen doen in de Utrechtse samenleving. Met de VNG zijn wij in gesprek over hoe we de regiefunctie op inburgering in de volgende Kabinetsperiode mogelijk kunnen maken. De conclusies van het onderzoek van de Algemene Rekenkamer ondersteunen deze wens.

Vrijwillige inzet

Ook in onze stad is het afgelopen jaar hartverwarmende energie losgekomen in de vorm van allerlei vrijwilligersinitiatieven ten behoeve van vluchtelingen. Uit de stadsgesprekken bleek ook: *integreren doe je in Utrecht niet alleen*. Er zijn allerlei informele partners opgestaan met activiteiten gericht op ontmoetingen en taalontwikkeling door onder andere samen te sporten, muziek te maken en te eten. Deze activiteiten vormen een waardevolle toevoeging op het integratietraject van vluchtelingen in Utrecht. Uit een onderzoek van Stichting Present naar vrijwilligersinzet rondom de noodopvang voor vluchtelingen, blijkt dat 58% van de 254 respondenten een ‘nieuwe’ vrijwilliger was en dat bijna de helft van de ontmoetingen tussen vrijwilliger en asielzoeker of statushouders tot blijvende contacten heeft geleid.¹² We moedigen de vrijwilligers(organisaties) aan de losgekomen energie voor vluchtelingen vast te houden en in te zetten voor een bredere groep, zodat ook andere Utrechters er profijt van kunnen hebben.

Utrechters die willen weten welke activiteiten in de stad gebeuren of zelf een initiatief hebben, kunnen onder andere terecht bij Welkom in Utrecht en New Neighbours. Zo heeft Welkom in Utrecht op haar website een welgevulde agenda met (incidentele) activiteiten voor vluchtelingen en biedt *New Neighbours* een uitgebreid digitaal platform voor ontmoetingsinitiatieven voor alle nieuwe inwoners van Utrecht. Hier laten ook statushouders een actieve en wederkerige houding zien: Syrische statushouders maken bijvoorbeeld nieuwe expats al wegwijs in de stad via een koppeling door New Neighbours.

¹⁰ Tijdens de conferentie ‘Integreren via werk WERKT!’ in Westland, zie ook <http://www.volkskrant.nl/binnenland/-beunhazen-storten-zich-op-inburgeringsmarkt-flink-meer-taalscholen~a4415848/>

¹¹ Zie voor meer informatie het rapport ‘Inburgering: eerste resultaten van de Wet inburgering 2013’ van de Algemene Rekenkamer (24-01-17)

¹² Rapportage onderzoek vrijwillige inzet rond noodopvang voor asielzoekers/vluchtelingen in Utrecht, 2016

De coördinatie van de meer dan 120 vrijwilligersactiviteiten is vanaf medio 2016 belegd bij de driehoek Vluchtelingenwerk, de Vrijwilligerscentrale Utrecht en Welkom in Utrecht. Deze partijen maken het aanbod van incidentele en structurele initiatieven overzichtelijk en zien toe op de afstemming van activiteiten, vrijwilligers en statushouders. Zo zorgen we ervoor dat de informele partners met hun initiatieven een waardevolle bijdragen kunnen leveren aan de integratieketen. De initiatieven worden overigens niet enkel voor, maar ook mét statushouders als ervaringsdeskundigen ontwikkeld. In het najaar van 2016 zijn we bijvoorbeeld gestart met een serie bijeenkomsten voor toezichthouders en handhavers om hen te informeren over vluchtelingen en hoe om te gaan met de angst van vluchtelingen voor (geüniformeerde) overheden. Zowel bij het bedenken van dit initiatief als bij de uitvoering hebben voormalig vluchtelingen een actieve rol en krijgen zij zelf ook meer inzicht in de werkwijze van de gemeente.

Scholing voor kinderen

Voor vluchtelingkinderen geldt dezelfde leerplicht als voor ieder kind in Nederland: zij gaan binnen maximaal drie dagen na aankomst in asielzoekerscentra naar school. Om te voorkomen dat kinderen al met een (taal)achterstand beginnen aan de basisschool wordt voorschoolse educatie ingezet. Peuters in Utrecht van 2,5–4 jaar, die van het consultatiebureau een doorverwijzing hebben gekregen, kunnen vier dagdelen in de week spelend leren. De pedagogisch medewerkers zijn speciaal opgeleid om met de kinderen spelenderwijs en in kleine groepjes te werken aan de eerste taalontwikkeling, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling. Niet-Nederlandstalige leerplichtigen van 5–12 jaar gaan voor Primair Onderwijs naar de Taalschool het Mozaïek. Zij verblijven daar in principe één tot anderhalf jaar waarna zij, zodra mogelijk, uitstromen naar regulier onderwijs.

Niet-Nederlandstalige leerplichtige kinderen van 12–18 jaar gaan voor het Voortgezet Onderwijs naar de Internationale Schakelklas (ISK). De duur van het schooltraject kan variëren van één tot drie jaar, maar in een enkel geval blijkt slechts een half jaar nodig voor aansluiting met het reguliere onderwijssysteem. Vanuit de Internationale Schakelklas stromen de meeste statushouders door naar het reguliere voortgezet onderwijs. Daarnaast stroomt een deel door naar een Geïntegreerd Traject (ROC Midden-Nederland), waar mogelijk op een hoger niveau dan de Entreeopleiding. Bij geïntegreerde trajecten loopt de beroepsopleiding volledig parallel aan het leren van de (beroepsrelevante) Nederlandse taal en inburgering. Instroom bij deze opleidingen kan meerdere keren per jaar. In Utrecht werken we samen met het MBO aan een programma met gevarieerde in- en uitstroommogelijkheden, zodat leerlingen zo snel mogelijk passend aan de slag kunnen.

Het onderwijs voor kinderen van statushouders is gericht op doorstroom naar regulier onderwijs. In het najaar van 2016 was er een symposium over kinderrechten in de stad¹³, met speciale aandacht voor vluchtelingkinderen. Voor kinderen in de opvang worden bijvoorbeeld kindersprekuren georganiseerd waarin ruimte is voor het verhaal van het kind door het programma Eigen-Wijs van Vluchtelingenwerk.

Canadese inspiratie

Tijdens de stadsgesprekken werd gesproken over het 'Canadese model'. In Canada staan private en georganiseerde sponsors gedurende één tot drie jaar (financieel) garant voor de economische en sociale integratie van asielzoekers. Deze sponsors verenigen zich in Canada in zogenaamde 'groups of five' om een kleine gemeenschap asielzoekers op te vangen. Hoewel deze vorm van financiële ondersteuning voor het verkrijgen van een verblijfsstatus in het geheel niet past bij het Nederlandse asielbeleid, is het vormen van een coachende gemeenschap rondom statushouders wel een goed idee. Een dergelijke visie sluit aan op de samenwerking tussen Vluchtelingenwerk, de Vrijwilligerscentrale en

¹³ 23 november 2016: Congres over de stem van het kind

Welkom in Utrecht waarbij statushouders actief betrokken worden. Vooral nog lijkt aansluiten bij reeds bestaande netwerken reëler dan het creëren van geheel nieuwe groepen die gedurende een lange termijn harmonieus en constructief met elkaar op moeten trekken. Bestaande initiatieven op dit gebied van het creëren van een sociaal netwerk zijn bijvoorbeeld New Neighbours en Taal doet Meer. Ook heeft de Academie van de Stad een project waarbij groepjes studenten statushouders begeleiden en deels samenwonen.

Werk en Inkomen

Bij vestiging in Utrecht ontvangen vluchtelingen een uitkering voor levensonderhoud en bijzondere bijstand voor de basale eerste inrichting van een woning. Recent zijn sommige uitkeringen voor Utrechtse jongeren die helemaal geen eigen (familie of sociaal) netwerk (meer) hebben – waaronder statushouders – wat verhoogd. Een uitkering is ook voor statushouders niet vrijblijvend en het is het doel hen zo snel mogelijk economisch zelfstandig te laten functioneren. Zo zijn er sinds september 2015 al circa 200 statushouders geplaatst binnen diverse trajecten zoals werktrainingen, geïntegreerde trajecten van het MBO en bij initiatieven als restaurant SYR. Hier wordt ook de komende jaren op ingezet, door onder meer het volgende:

- Werk en Inkomen van de gemeente Utrecht en Vluchtelingenwerk voeren sinds 1 oktober 2016 een gezamenlijk intakegesprek met statushouders waarbij zij gebruik maken van het door de Vrije Universiteit in Amsterdam ontwikkelde NOA assessment, de Persoonsprofiel Scan – Vluchtelingen (PPS–V). Dit assessment helpt bij het in kaart brengen van de opleiding, werkervaring, taalniveau, psychologisch profiel en mogelijke kansen en belemmeringen bij het betreden van de Nederlandse arbeidsmarkt.
- Begin 2016 is het team van werkmatchers van Werk en Inkomen uitgebreid om het toegenomen aantal statushouders in hun bestand – 400 per januari 2015, 800 per januari 2016 en 1050 op 1 december 2016 – te kunnen begeleiden. De werkmatcher begeleidt naar werkervaringsplaatsen, opleiding en naar het uiteindelijke doel: werk. Daarbij wordt aandacht besteed aan belemmeringen zoals een taalachterstand, langdurige loopbaanonderbreking, (erkende) diploma's niet kunnen aantonen, het ontbreken van een sociaal netwerk en de eventuele discrepantie tussen verwachtingen van de statushouder en mogelijkheden op de arbeidsmarkt.
- Afdeling Werk en Inkomen werkt samen met Vluchtelingenwerk om taal- en netwerkondersteunende activiteiten, voor én door statushouders, te ontwikkelen. Tijdens het stadsgesprek van 29 september jl. benadrukten aanwezige statushouders dat zij de Nederlandse taal het snelst leren wanneer zij deze direct in praktijk kunnen brengen.
- Om het duaal leren nog verder te bevorderen, creëert de afdeling Werk en Inkomen meer werkervaringsplekken voor Utrechtse met een beperkt Nederlands taalniveau. Hiervoor vond in het najaar van 2016 een matchingsbijeenkomst plaats die in opdracht van de gemeente door de Social Impact Factory en de Utrechtse Uitdaging (werkgeversinitiatief) werd georganiseerd. Hier zijn 50 statushouders geplaatst op werkervaringsplaatsen bij Utrechtse werkgevers. Als vervolg hierop ontwikkelt de Social Impact Factory in opdracht van de gemeente een netwerk van bedrijven die werkervaringsplaatsen voor statushouders beschikbaar hebben.
- Voor statushouders tussen de 18 en 30 jaar zijn er opleidingsmogelijkheden in het reguliere onderwijs, waar mogelijk met inzet van studiefinanciering. Voor de groep die een opleiding aan een Hogeschool of Universiteit volgt, kent Utrecht een convenant met de Stichting voor Vluchteling Studenten (UAF). Inmiddels zijn daar 70 statushouders in begeleiding.
- De Universiteit Utrecht start vanaf de zomer 2016 met een initiatief genaamd inclUusion. Binnen dit initiatief zijn meer dan 50 cursussen opengesteld voor telkens enkele

statushouders. De diverse cursussen, waaraan ook andere Utrechtse studenten deelnemen, kennen een studiebelasting van ongeveer twintig uur per week en een duur van zes tot tien weken.

- Vluchtelingenwerk bereidt met het VIP project statushouders voor op de arbeidsmarkt. Het project bestaat uit trainingen in het maken van een cv, in presentatie- en sollicitatievaardigheden, in ondernemerschap en interculturele communicatie. Jobcoaches brengen met deelnemers competenties en arbeidsmogelijkheden in kaart en maken een trajectplan. Voor het opdoen van praktijkervaring begeleidt ook VIP naar werk, een stage of werkervaringsplek en vrijwilligerswerk.

De werkgelegenheidsinstrumenten, zoals werkervaringsplekken, ondersteuning van werkmatchers en voorzieningen ter stimulering van ondernemerschap zijn voor iedere Utrechter met een grote afstand tot de arbeidsmarkt toegankelijk. Zo kunnen in Plan Einstein asielzoekers, statushouders én buurtbewoners deelnemen aan cursussen internationaal ondernemerschap en lessen (zakelijk) Engels. Op deze manier wordt de kans op werk, zowel nationaal als internationaal, voor iedereen vergroot.

Financiën

De inzet zoals in bovenstaande paragrafen beschreven, wordt vanuit verscheidende middelen betaald. In algemene zin geldt dat niet precies aan te geven is hoeveel budget er aan inzet voor asielzoekers en/of statushouders wordt gebruikt, omdat het dan gaat om gebruik van algemene voorzieningen die voor alle burgers (in gelijke omstandigheden) van de stad opgaan. Voor zover mogelijk wordt hieronder per onderwerp toch informatie gegeven over de inzet van middelen.

- Plan Einstein: vanuit het Europese fonds Urban Innovative Action is een subsidie van €2.778.313 toegekend. Hierover is de Raad op 12 oktober jl. per memo geïnformeerd (kenmerk: 16.507633). Dit bedrag wordt door alle uitvoerende partners van Plan Einstein ingezet ten behoeve van de vluchtelingen, asielzoekers én wijkbewoners.
- Integratie, huisvesting en maatschappelijke begeleiding:
 - In het Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom¹⁴ hebben het Rijk en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) afspraken gemaakt over de maatschappelijke begeleiding en participatieverklaring van vluchtelingen. De tegemoetkoming van het Rijk in de kosten van deze begeleiding door gemeenten is €2.370 per gehuisveste volwassen statushouder (was daarvoor €1.000).
 - In de septembercirculaire 2016 werd duidelijk dat gemeenten voor de periode 01-01-2016 t/m 31-12-2017 per circulaire - met terugwerkende kracht - €4.430 per gehuisveste statushouder (ongeacht hun leeftijd) ontvangen vanuit de Decentralisatie-uitkering Verhoogde Asielinstroom. Het bedrag bestaat uit een deel gereserveerd voor participatie en integratie, namelijk €1.581,40 en een partieel deel, te weten €2.848,84.
- Inburgering: voor het volgen van een inburgeringscursus dienen inburgeringsplichtige statushouders een lening bij DUO aan te vragen tot een maximum van €10.000. Op het moment dat de betreffende persoon zijn/haar inburgeringsexamen binnen de wettelijke termijn van 3 jaar haalt, wordt deze lening kwijtgescholden.
 - Gemeenten hebben hierin geen financiële verantwoordelijkheid.

¹⁴ Kamerstukken II, 2015-2016, 19637 nr. 2107

Datum 25 januari 2017

- Scholing: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap verstrekt reguliere bekostiging en op aanvraag aanvullende bekostiging op basis van bestaande regelingen.
 - Onderwijs is in Utrecht een algemene voorziening waarvoor geen onderscheid wordt gemaakt tussen doelgroepen. Wel wordt extra aandacht besteed aan het versterken van taal in het geval van anderstaligen en kinderen met een taalachterstand. Binnen de begroting van afdeling Onderwijs wordt onderwijs gefinancierd voor alle Utrechtse kinderen, waaronder vluchtelingenkinderen, zowel voor peuters, basisschoolleerlingen en middelbare scholieren.
- Werk en Inkomen: kosten voor statushouders worden bij Werk en Inkomen niet apart begroot. Het gaat dan om kosten voor bijstandsuitkeringen, bijzondere bijstand en kosten voor re-integratie-instrumenten en begeleiding. Deze voorzieningen zijn algemeen. Wel wordt gevolgd wat voor deze gebruikers aan instrumenten wordt ingezet.
 - Het bedrag van €155.000 uit de Subsiestaat 2017 wordt ingezet ter ondersteuning van mensen richting werk evenals het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Dit bedrag wordt ook ingezet ten behoeve van statushouders in het kader van het programma Werken aan Werk.

Monitoring

Het doel van deze agenda, namelijk het vergroten van de sociale en economische zelfredzaamheid van vluchtelingen als nieuwe Utrechters, monitoren we op verscheidene onderdelen. Werk en Inkomen volgt het aantal deelnemers per werktraject en de doorstroom van statushouders naar (vrijwilligers)werk, stage of een werkervaringsplek. Hoewel toezicht op inburgering tot nu toe nog de verantwoordelijkheid is van DUO, willen we als gemeente meer zicht op de vorderingen van de taalverwerving en het aantal geslaagden voor het inburgeringsexamen. Hierover zijn op basis van vrijwilligheid afspraken gemaakt met taalscholen en moeten in de toekomst nog afspraken worden gemaakt met DUO. Door het nauwe contact met Vluchtelingenwerk worden ook niet-kwantitatieve ontwikkelingen, zoals de ervaringen met inburgering, gemonitord. Daarbij heeft Werk en Inkomen direct contact met statushouders en worden persoonlijke ervaringen en signalen meegenomen in beleidsontwikkelingen.

Tot slot

Integreren doe je in Utrecht niet alleen, bleek onder meer tijdens de stadsgesprekken over integratie. Economisch en sociaal-cultureel integreren is in Utrecht een lokaal, niet-vrijblijvend en wederkerig proces met als doel de sociale en economische zelfredzaamheid van vluchtelingen als nieuwe Utrechters te vergroten. De vele beschreven voorzieningen en initiatieven helpen dit doel te behalen. Daarbij zijn er allerlei samenwerkingsverbanden ontstaan, namelijk tussen de verschillende vrijwilligersorganisaties, tussen de partners van Plan Einstein, tussen gemeentelijke afdelingen en organisaties in de stad. De Utrechtse integratieaanpak voor vluchtelingen sluit aan bij hetgeen we in onze stad zo belangrijk vinden: *samen leven, samen leren*.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,